หน่วยที่ 3 ชุดคำสั่งและการเขียนโปรแกรม

อดิศักดิ์ ชิณะวงศ์

เอกสารประกอบการเรียนวิชาไมโครคอนโทรลเลอร์

เผยแพร่ที่ www.Adisak51.com

1. รหัสคำสั่งของไอซี MCS-51

รหัสคำสั่ง (Instruction Set) ของไอซี MCS-51 มีทั้งหมด 256 คำสั่งอยู่ในรูปแบบของเลขฐานสอง ประกอบด้วยคำสั่งขนาด 1 ไบต์จำนวน 139 คำสั่ง ขนาด 2 ไบต์จำนวน 92 คำสั่ง และขนาด 3 ไบต์ จำนวน 29 คำสั่ง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

Rn คือรีจิสเตอร์ R0 - R7 มีตำแหน่งแอดเดรสอยู่ที่ 00H - 1FH เมื่อไอซี MCS-51 ถูกรีเซตระบบ จะใช้งานรีจิสเตอร์แบงค์ 0 ตำแหน่งแอดเดรส 00H - 07H ซึ่งสามารถเรียกตำแหน่งแอดเดรส 00H-07H หรือชื่อรีจิสเตอร์ R0-R7 ได้โดยตรง

@ RI ใช้ได้กับรีจิสเตอร์ R0 หรือ R1 เท่านั้น การใช้งานให้นำข้อมูลในตำแหน่งของรีจิสเตอร์ R0 หรือ R1 เป็นแอดเดรสของหน่วยความจำข้อมูล หลังจากนั้นให้นำข้อมูลในตำแหน่งแอดเดรสนั้นไปใช้งาน

#Data คือข้อมูลค่าคงที่ขนาด 8 บิต เป็นโอเปอร์แรนด์ของคำสั่ง ถ้ามีตัวอักษรA - F เลขฐานสิบหก อยู่หลักหน้าให้เพิ่มเลข 0 ที่หลักหน้าด้วย เช่น MOV P1, #**0**F0H หากไม่เพิ่มโปรแกรมแอสเซมเบลอร์ จะฟ้องเป็นข้อผิดพลาด

#Data16 คือข้อมูลค่าคงที่ขนาด 16 บิต หรือขนาด 2 ไบต์ (0000- FFFFH) เป็นโอเปอร์แรนด์ของคำสั่ง เช่น MOV DPTR, #0F000H

Direct คือค่าที่อยู่ในหน่วยความจำข้อมูล 256 ไบต์ ขณะใช้งานสามารถระบุตำแหน่งแอดเดรสในหน่วยความจำได้โดยตรง (00H – FFH)

Rel ค่าความสัมพัทธ์ที่มีค่าอยู่ในช่วง –127 ไบต์ ถึง +128 ไบต์ โดยแอดเดรสที่นับไปด้านหน้าใช้ค่าบวก และแอดเดรสนับถอยหลังใช้ค่าลบ

Addr11 คือค่าแอดเดรสขนาด 11 บิต อ้างอิงหน่วยความจำแบบสัมพัทธ์ โดยตำแหน่งที่อ้างอิงอยู่ในช่วง 0 ถึง 2 กิโลไบต์ นับจากตำแหน่งที่ชี้โดยโปรแกรมเคาน์เตอร์

Addr16 คือการอ้างอิงหน่วยความจำโดยใช้ค่าแอดเดรสแบบสัมบูรณ์ ขนาด 16 บิต สามารถอ้างอิงหน่วยความจำได้ถึง 64 กิโลไบต์

Bit คือการอ้างอิงข้อมูลที่เข้าถึงแบบบิตในหน่วยความจำข้อมูลภายใน หรือรีจิสเตอร์ใช้งานพิเศษ

Bytes คือจำนวนเนื้อที่ของหน่วยความจำโปรแกรม ที่ใช้เก็บคำสั่งให้กับไอซี MCS-51 โดยนำไปถอดรหัส และปฏิบัติตาม

Cycle คือรอบของการปฏิบัติตามคำสั่ง โดย 1 แมชชีนไซเคิลจะใช้จำนวน 12 สัญญาณพัลส์

คำสั่งประมวลผลทางคณิตศาสตร์ (Arithmetic Operations)

รูปแบบคำสั่ง		ความหมาย	จำนวนไบต์	แมชชีนไซเคิล
ADD	A,Rn	บวกค่าข้อมูลในรีจิสเตอร์ Rn กับข้อมูลในรีจิสเตอร์ A	1	1
ADD	A,direct	บวกค่าข้อมูลในหน่วยความจำ direct กับข้อมูลในรีจิสเตอร์ A	2	1
ADD	A,@RI	บวกค่าในหน่วยความจำที่อยู่ในรีจิสเตอร์A กับค่าข้อมูลที่ถูกชี้โดย Ri	1	1
ADD	A,#data	บวกค่าคงที่ 8 บิตกับข้อมูลในรีจิสเตอร์ A	2	1
ADCC	A,Rn	บวกค่าข้อมูลในรีจิสเตอร์ Rn กับข้อมูลในรีจิสเตอร์ A พร้อมแฟลกทด	1	1
ADDC	A,direct	บวกค่าข้อมูลในหน่วยความจำ direct กับข้อมูลในรีจิสเตอร์ A พร้อมแฟลกทด	2	1
ADDC	A,@Ri	บวกค่าในหน่วยความจำที่อยู่ในรีจิสเตอร์A กับค่าข้อมูลที่ถูกชี้ โดย Ri พร้อมแฟลกทด	1	1
ADDC	A,#data	บวกค่าคงที่ 8 บิตกับข้อมูลในรีจิสเตอร์ A พร้อมแฟลกทด	2	1
SUBB	A,Rn	ลบค่าข้อมูลในรีจิสเตอร์ Rn กับข้อมูลในรีจิสเตอร์ A พร้อมแฟลกยืม	1	1
SUBB	A,direct	ลบค่าข้อมูลในหน่วยความจำ direct กับข้อมูลในรีจิสเตอร์ A พร้อมแฟลกยืม	2	1
SUBB	A,@Ri	ลบค่าในหน่วยความจำที่อยู่ในรีจิสเตอร์A กับค่าข้อมูลที่ถูกชี้โดย Ri พร้อมแฟลกยืม	1	1
SUBB	A,#data	ลบค่าคงที่ 8 บิตกับข้อมูลในรีจิสเตอร์ A พร้อมแฟลกยืม	2	1
INC	A	เพิ่มค่าข้อมูลในรีจิสเตอร์ A = A+1	1	1
INC	Rn	เพิ่มค่าข้อมุลในรีจิสเตอร์ Rn = Rn+1	1	1
INC	direct	เพิ่มค่าข้อมูลในหน่วยความจำ direct	2	1
INC	@Ri	เพิ่มค่าข้อมูลในหน่วยความจำที่ชี้แอดเดรสโดยข้อมูลใน Ri	1	1
DEC	A	ลดค่าข้อมูลในรีจิสเตอร์ A = A-1	1	1
DEC	Rn	ลดค่าข้อมุลในรีจิสเตอร์ Rn = Rn -1	1	1
DEC	direct	ลดค่าข้อมูลในหน่วยความจำ direct	2	1
DEC	@Ri	ลดค่าข้อมูลในหน่วยความจำที่ชี้แอดเดรสโดยข้อมูลใน Ri	1	1
INC	DPTR	เพิ่มค่าข้อมูลในรีจิสเตอร์ DPTR = DPTR+1	1	2
MUL	AB	คูณข้อมูลในรีจิสเตอร์ A กับข้อมูลในรีจิสเตอร์ B แล้วเก็บค่าข้อมูลไบต์สูงในรีจิสเตอร์ A ไบต์ต่ำไว้ในรีจิสเตอร์ B	1	4
DIV	AB	หารข้อมูลในรีจิสเตอร์ A กับข้อมูลในรีจิสเตอร์ B แล้วเก็บผลหารไว้ในรีจิสเตอร์ A เศษเก็บไว้ในรีจิสเตอร์ B	1	4
DA	A	ปรับค่าข้อมูลในรีจิสเตอร์ A ให้เป็นเลข BCD	1	1

คำสั่งทางตรรกะ (Logical Operations)

รูปแบบคำสั่ง		ความหมาย	จำนวนไบต์	แมชชีนไซเคิล
ANL	A,Rn	AND ค่าข้อมูลในรีจิสเตอร์ Rn กับค่าข้อมูลรีจิสเตอร์ใน A	1	1
ANL	A,direct	AND ค่าข้อมูลในหน่วยความจำ direct กับค่าข้อมูลรีจิสเตอร์ใน A	2	1
ANL	A,@Ri	AND ค่าข้อมูลที่ชี้แอดเดรสโดย Ri กับค่าข้อมูลรีจิสเตอร์ใน A	1	1
ANL	A,#data	AND ค่าคงที่ 8 บิตกับค่าข้อมูลรีจิสเตอร์ใน A	2	1
ANL	direct,A	AND ค่าข้อมูลรีจิสเตอร์ใน A กับข้อมูลในหน่วยความจำ direct	2	1
ANL	direct,#data	AND ค่าคงที่ 8 บิตกับหน่วยความจำ direct	3	2
ORL	A,Rn	OR ค่าข้อมูลในรีจิสเตอร์ Rn กับค่าข้อมูลรีจิสเตอร์ใน A	1	1
ORL	A,direct	OR ค่าข้อมูลในหน่วยความจำ direct กับค่าข้อมูลรีจิสเตอร์ใน A	2	1
ORL	A,@Ri	OR ค่าข้อมูลที่ชี้แอดเดรสโดย Ri กับค่าข้อมูลรีจิสเตอร์ใน A	1	1
ORL	A,#data	OR ค่าคงที่ 8 บิตกับค่าข้อมูลรีจิสเตอร์ใน A	2	1
ORL	direct,A	OR ค่าข้อมูลรีจิสเตอร์ใน A กับหน่วยความจำ direct	2	1
ORL	direct,#data	OR ค่าคงที่ 8 บิตกับหน่วยความจำ direct	3	2
XRL	A, Rn	EX-OR ค่าข้อมูลในรีจิสเตอร์ Rn กับค่าข้อมูลรีจิสเตอร์ใน A	1	1
XRL	A,direct	EX-OR ค่าข้อมูลในหน่วยความจำ direct กับค่าข้อมูลรีจิสเตอร์ใน A	2	1
XRL	A,@Ri	EX-OR ค่าข้อมูลที่ชี้แอดเดรสโดย Ri กับค่าข้อมูลรีจิสเตอร์ใน A	1	1
XRL	A,#data	EX-OR ค่าคงที่ 8 บิตกับค่ามูลรีจิสเตอร์ใน A	2	1
XRL	direct,A	EX-OR ค่าข้อมูลรีจิสเตอร์ใน A กับหน่วยความจำ direct	2	1
XRL	direct,#data	EX-ORค่าคงที่ 8 บิตกับหน่วยความจำ direct	3	2
CLR	A	ทำค่าข้อมูลรีจิสเตอร์ใน A ให้เป็นศูนย์	1	1
CPL	A	กลับค่าบิตข้อมูลในรีจิสเตอร์ A เป็นตรงข้ามทุกบิต	1	1
RL	A	หมุนบิตข้อมูลในรีจิสเตอร์ A ไปทางซ้าย 1 บิต	1	1
RLC	A	หมุนบิตข้อมูลในรีจิสเตอร์ A ไปทางซ้าย 1 บิต และบิต 0 เป็นค่าบิต ที่อยู่ในแฟลก ทด	1	1
RR	A	หมุนบิตข้อมูลในรีจิสเตอร์ A ไปทางขวา 1 บิต และบิต 0 เป็นค่าจากบิต7	1	1
RRC	A	หมุนบิตข้อมูลในรีจิสเตอร์ A ไปทางขวา 1 บิต และค่าจากบิต 0 นำไปเก็บในแฟลก ทดและบิตที่อยู่ในแฟลกทดเดิมจะย้ายมาเก็บที่บิต 7	1	1
SWAP		สลับค่าข้อมูลสี่บิตบนกับสี่บิตล่างภายในรีจิสเตอร์ A	1	1

คำสั่งเคลื่อนย้ายข้อมูลของหน่วยความจำภายในไอซี (Data Transfer)

รูปแบบคำสั่ง		ความหมาย	จำนวนไบต์	แมชชีนไซเคิล
MOV	A,Rn	ย้ายค่าข้อมูลในรีจิสเตอร์ Rn ไปเป็นข้อมูลของรีจิสเตอร์ A	1	1
MOV	A,direct	ย้ายข้อมูลจากหน่วยความจำ direct ไปเป็นค่าข้อมูลของรีจิสเตอร์A	2	1
MOV	A,@Ri	ย้ายข้อมูลจากหน่วยความจำที่ชี้แอดเดรสโดย Ri ไปเป็นข้อมูลในรีจิสเตอร์ A	1	1
MOV	A,#data	ย้ายค่าคงที่ 8 บิตไปเก็บเป็นข้อมูลในรีจิสเตอร์ A	2	1
MOV	Rn,A	ย้ายข้อมูลจากในรีจิสเตอร์ A ไปเป็นข้อมูลในรีจิสเตอร์ Rn	1	1
MOV	Rn,direct	ย้ายข้อมูลจากหน่วยความจำ direct ไป Rn	2	2
MOV	direct,A	ย้ายข้อมูลในรีจิสเตอร์ A ไปยังหน่วยความจำ direct	2	1
MOV	direct,Rn	ย้ายข้อมูลในรีจิสเตอร์ Rn ไปยังหน่วยความจำ direct	2	2
MOV	direct,direct	ย้ายข้อมูลระหว่างหน่วยความจำภายใน	3	2
MOV	direct,@Ri	ย้ายข้อมูลจากหน่วยความจำที่ชี้แอดเดรสโดย Ri ไปยังหน่วยความจำ Direct	2	2
MOV	direct,#data	ย้ายค่าคงที่ 8 บิตไปยังหน่วยความจำ direct	3	2
MOV	@Ri,A	ย้ายข้อมูลในรีจิสเตอร์ A ไปยังหน่วยความจำที่ชี้แอดเดรสโดย Ri	1	1
MOV	@Ri,direct	ย้ายข้อมูลจากหน่วยความจำ direct ไปยังหน่วยความจำที่ชี้แอดเดรสโดย Ri	2	2
MOV	@Ri,#data	ย้ายค่าคงที่ 8 บิตไปยังหน่วยความจำที่ชี้แอดเดรสโดย Ri	2	1

คำสั่งเคลื่อนย้ายข้อมูลของหน่วยความจำภายนอกไอซี (Data Transfer)

รูปแบบคำสั่ง		ความหมาย	จำนวนไบต์	แมชชีนไซเคิล
MOV	DPTR,#data	ย้ายค่าคงที่ 16 บิตไปยัง DPTR	3	2
MOVC	A,@A+DPTR	ย้ายข้อมูลจากหน่วยความจำโปรแกรมภายนอกตำแหน่งที่ได้รับการกำหนดด้วยค่าของ A+ DPTR ไปยัง A	1	2
MOVC	A,@A+PC	ย้ายข้อมูลจากหน่วยความจำโปรแกรมภายนอกตำแหน่งที่ได้รับการกำหนดด้วยค่าของ A+ PC ไปยัง A	1	2
MOVX	A,@Ri	ย้ายข้อมูลจากหน่วยความจำที่เก็บอยู่ใน Ri ไปยัง A	1	2
MOVX	A,@DPTR	ย้ายข้อมูลจากหน่วยความจำที่เก็บอยู่ใน DPTR ไปยัง A	1	2
MOVX	@Ri,A	ย้ายข้อมูลที่เก็บอยู่ใน A ไปยังหน่วยความจำที่เก็บอยู่ใน Ri	1	2
MOVX	@DPTR,A	ย้ายข้อมูลที่เก็บอยู่ใน A ไปยังหน่วยความจำที่เก็บอยู่ใน DPTR	1	2

คำสั่งเคลื่อนย้ายข้อมูลของหน่วยความจำภายนอกไอซี (ต่อ)

รูปแบบคำสั่ง		ความหมาย	จำนวนไบต์	แมชชีนไซเคิล
PUSH	direct	ย้ายข้อมูลจากหน่วยความจำ direct ไปเก็บยัง stack	2	2
POP	direct	ย้ายข้อมูลจาก stack ไปยังหน่วยความจำ direct	2	2
XCH	A,Rn	แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่าง A กับ Rn	1	1
XCH	A,direct	แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยความจำ direct กับ A	2	1
XCH	A,@Ri	แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยความจำที่เก็บอยู่ใน Ri กับ A	1	1
XCHD	A,@Ri	แลกเปลี่ยนข้อมูลสี่บิตล่างจากหน่วยความจำที่เก็บอยู่ใน Ri กับ A	1	1

คำสั่งจัดข้อมูลแบบบิต (Boolean Variable Manipulation)

รูปแบบคำสั่ง		ความหมาย	จำนวนไบต์	แมชชีนไซเคิล
CLR	C	ทำให้ค่าแฟลกทดเป็น 0	1	1
CLR	bit	กำหนดให้บิตเป็น 0	2	1
SETB	C	กำหนดค่าในแฟลกทดให้เป็น 1	1	1
SETB	bit	ให้บิตที่กำหนดเป็น 1	2	1
CPL	C	กลับค่าบิตทดให้เป็นตรงกับข้าม	1	1
CPL	bit	กลับค่าบิตให้เป็นตรงกับข้าม	2	1
ANL	C,bit	AND ค่า bit กับแฟลกทด	2	2
ANL	C,/bit	AND ค่าตรงข้ามของ bit กับแฟลกทด	2	2
ORL	C,bit	ORLค่า bit กับแฟลกทด	2	2
ORL	C,/bit	ORL ค่าตรงข้ามของ bit กับแฟลกทด	2	2
MOV	C,bit	ย้ายค่า bit มายังแฟลกทด	2	1
MOV	bit,C	ย้ายค่าบิตทด มายัง bit	2	2
JC	rel	กระโดด ถ้าค่าแฟลก ทดเป็น 1	2	2
JNC	rel	กระโดด ถ้าค่าแฟลก ทดเป็น 0	2	2
JB	bit,rel	กระโดด ถ้าค่า bit เป็น 1	3	2
JNB	bit,rel	กระโดด ถ้าค่า bit เป็น 0	3	2
JBC	bit,rel	กระโดด ถ้าค่า bit เป็น 1 และเปลี่ยนค่า bit เป็น 0	3	2
ACALL	addr 11	ไปทำโปรแกรมย่อยตำแหน่งแอดเดรส 11 บิต	2	2
LCALL	addr 16	ไปทำโปรแกรมย่อยตำแหน่งแอดเดรส 16 บิต	3	2
RET		คำสั่งสิ้นสุดการทำงานโปรแกรมย่อย	1	2
RETI		คำสั่งสิ้นสุดการทำงานโปรแกรมย่อยบริการอินเตอร์รัพท์	1	2

คำสั่งควบคุมการทำงานโปรแกรม (Program and Machine Control)

รูปแบบคำสั่ง	ความหมาย	จำนวนไบต์	แมชชีนไซเคิล
AJMP addr 11	กระโดดไปยังตำแหน่งจากค่าแอดเดรส 11 บิต	2	2
LJMP addr 16	กระโดดไปยังตำแหน่งจากค่าแอดเดรส 16 บิต	3	2
SJMP rel	กระโดดไปยังตำแหน่งที่สัมพัทธ์กับตำแหน่งปัจจุบัน	2	2
JMP @A+DPTR	กระโดดไปยังตำแหน่งที่สัมพัทธ์กับค่าข้อมูลใน รีจิสเตอร์ A บวกกับค่าใน DPTR	1	2
JZ rel	กระโดดไปยังตำแหน่งที่สัมพัทธ์กับตำแหน่งปัจจุบัน ถ้าหากค่าข้อมูลในรีจิสเตอร์ A เป็น 0	2	2
JNZ rel	กระโดดไปยังตำแหน่งที่สัมพัทธ์กับตำแหน่งปัจจุบัน ถ้าหากค่าข้อมูลในรีจิสเตอร์ A ไม่เป็น 0	2	2
CJNE A,direct, rel	เปรียบเทียบค่าข้อมูลใน A กับหน่วยความจำ direct และ กระโดดไปยังตำแหน่งที่สัมพัทธ์กับตำแหน่งปัจจุบัน ถ้าค่าไม่เท่ากัน	3	2
CJNE A,#data,rel	เปรียบเทียบค่าข้อมูลใน A กับค่าคงที่ และกระโดดไปยัง ตำแหน่งที่สัมพัทธ์กับตำแหน่งปัจจุบัน ถ้าค่าไม่เท่ากัน	3	2
CJNE Rn,#data,rel	เปรียบเทียบค่าข้อมูลใน Rn กับค่าคงที่ และกระโดดไปยัง ตำแหน่งที่สัมพัทธ์กับตำแหน่งปัจจุบัน ถ้าค่าไม่เท่ากัน	3	2
CJNE @Ri,#data,rel	เปรียบเทียบค่าในหน่วยความจำที่เก็บใน Ri กับ ค่าคงที่และ กระโดดไปยังตำแหน่งที่สัมพัทธ์กับ ตำแหน่งปัจจุบัน ถ้าค่าไม่เท่ากัน	3	2
DJNZ Rn,rel	ลดค่าข้อมูลใน Rn 1 ค่า(Rn = Rn-1) และกระโดด ไปยังตำแหน่งที่สัมพัทธ์กับตำแหน่งปัจจุบัน ถ้าค่าไม่เป็น 0	2	2
DJNZ direct,rel	ลดค่าในหน่วยความจำ direct 1 ค่า (direct = direct -1) กระโดดไปตำแหน่งที่สัมพัทธ์กับตำแหน่งปัจจุบัน ถ้าค่าไม่เป็น 0	3	2
Nop	ไม่มีการทำงานใดๆเกิดขึ้น	1	1

2. แอดเดรสซิ่งโหมด

คำสั่งที่เข้าถึงข้อมูลในหน่วยความจำตำแหน่งต่างๆ หรือการอ้างแอดเดรสของหน่วยความจำ เรียกว่าแอดเดรสซิ่งโหมด (Addressing Mode) แบ่งได้ดังนี้

2.1 การอ้างแอดเดรสของหน่วยความจำแบบทันทีทันใด (Immediate Addressing Mode)

เป็นการนำค่าคงที่ไปเก็บไว้เป็นข้อมูล ของตำแหน่งในหน่วยความจำ หรือรีจิสเตอร์นั้นๆ เครื่องหมายที่ต้องระบุไว้นำหน้าของค่าคงที่คือ “#”

ตัวอย่าง MOV A, #0FH ; นำค่าคงที่ 0F เก็บไว้ที่รีจีสเตอร์A (A = 00001111B)

MOV P1, #0FFH ; นำค่าคงที่ FF เก็บไว้ที่พอร์ต P1 (P1 = 11111111B)

MOV R1, #0FH ; นำค่าคงที่ 0F เก็บไว้ที่รีจีสเตอร์ R1 (R1 = 00001111B)

MOV 25H, #7FH ; นำค่าคงที่ 7F เก็บไว้หน่วยความจำตำแหน่งแอดเดรส 25H

2.2 การอ้างแอดเดรสของหน่วยความจำแบบโดยตรง (Direct Addressing Mode)

เป็นการอ้างถึงข้อมูลโดยระบุตำแหน่งแอดเดรสของหน่วยความจำโดยตรง

ตัวอย่าง MOV 0E0H, 20H ; นำข้อมูลในหน่วยความจำตำแหน่งแอดเดรส 20H ไปเก็บที่ตำแหน่งแอดเดรส E0H ซึ่งเป็นของรีจีสเตอร์ A ในรีจิสเตอร์ใช้งานพิเศษ ดังนั้นถ้าหากใช้คำสั่ง MOV A, 20H โดยได้ผลลัพธ์เช่นเดียวกัน แต่คำสั่ง MOV 0E0H, 20H ใช้เนื้อที่หน่วยความจำขนาด 3 ไบต์ ใช้เวลาทำคำสั่ง 3 แมชชีนไซเคิล แต่คำสั่ง MOV A, 20H ใช้เนื้อที่หน่วยความจำ 2 ไบต์ และใช้เวลา 1 แมชชีนไซเคิล

ตัวอย่าง MOV 30H, 01H ; นำข้อมูลในหน่วยความจำตำแหน่งแอดเดรส 01H ไปเก็บไว้ในหน่วยความจำตำแหน่งแอดเดรส 30H

2.3 การอ้างแอดเดรสของหน่วยความจำแบบรีจิสเตอร์ (Register Addressing Mode)

เป็นการอ้างถึงข้อมูลโดยระบุตำแหน่งแอดเดรสของหน่วยความจำที่เป็นรีจิสเตอร์ R0-R7 แต่คำสั่งการโอนย้ายข้อมูลระหว่างรีจิสเตอร์กับรีจิสเตอร์ จะไม่มีในคำสั่งของไอซี MCS-51 ดังนั้น จึงต้องใช้ค่าตำแหน่งแอดเดรสแทน ซึ่งเป็นการอ้างแอดเดรสของหน่วยความจำแบบ Direct

ตัวอย่าง MOV A, R1 ; นำข้อมูลในรีจิสเตอร์ R1 ไปเก็บไว้ที่รีจิสเตอร์ A

MOV 01H, 07H ; เป็นการนำข้อมูลในรีจิสเตอร์ R7 ไปเก็บไว้ที่รีจิสเตอร์ R1

2.4 การอ้างแอดเดรสของหน่วยความจำแบบโดยอ้อม (Indirect Addressing Mode)

เป็นการอ้างถึงข้อมูลแบบทางอ้อมใช้วิธีระบุตำแหน่งของแอดเดรสผ่านรีจิสเตอร์ R0 และ R1 ต้องใช้เครื่องหมาย @ นำหน้า R0 หรือ R1

ตัวอย่าง กำหนดให้ 20H = 76H

MOV R0,#20H ; เป็นการนำค่าคงที่ 20H เก็บไว้ที่รีจีสเตอร์ R0 (R0 = 20H)

MOV A,@R0 ; เป็นการนำค่าข้อมูลในตำแหน่งแอดเดรสที่ถูกชี้โดย R0

ไปเก็บที่รีจิสเตอร์ A ข้อมูลในรีจิสเตอร์ R0 มีค่า 20H และใน 20H มีค่า 76 H ดังนั้นรีจิสเตอร์ A จึงมีค่าเท่ากับ 76H

2.5 การอ้างแอดเดรสของหน่วยความจำแบบบิต (Bit Addressing Mode)

เป็นการอ้างตำแหน่งหน่วยความจำที่เข้าถึงได้ในระดับบิต

ตัวอย่าง SETB 25H ; หมายถึงการเซตบิตของตำแหน่งในหน่วยความจำที่เข้าแบบบิตตำแหน่ง 25H หรือตำแหน่งแอดเดรส 24H บิตที่ 5 อาจใช้คำสั่งเป็น SETB 24H.5 หมายถึงตำแหน่งบิต 25H

ตัวอย่าง MOV C, 20H ; หมายถึงการโอนย้ายข้อมูลในตำแหน่งหน่วยความจำแบบบิตตำแหน่งบิต 20H หรือ 24H.0 ไปที่แฟลกตัวทด (Carry Flag) ซึ่งแฟลกตัวทดมีเพียงบิตเดียวอยู่ตำแหน่งบิต ที่ 7 ของรีจิสเตอร์ PSW ตำแหน่งหน่วยความจำแอดเดรสที่ 20H เป็นหน่วยความจำขนาด 8 บิตไม่สามารถนำไปเก็บไว้ที่แฟลกตัวทดซึ่งมีขนาดเพียง 1 บิตได้ ดังนั้นในคำสั่งนี้ความหมาย ของ 20H คือตำแหน่งของบิตที่ 20H ในหน่วยความจำตั้งแต่แอดเดรส 20H-30H โดยแบ่งออกเป็นตำแหน่งบิตที่ 00H-FFH ตำแหน่งบิต 20H คือตำแหน่งของหน่วยความจำแอดเดรสที่ 24H.0

2.6 การอ้างแอดเดรสของหน่วยความจำแบบฐานแอดเดรส (Index Addressing Mode)

เป็นคำสั่งเคลื่อนย้ายข้อมูลผ่านรีจิสเตอร์ที่กำหนดให้เป็นฐานแอดเดรส หรืออินเด็กซ์ ซึ่งใช้งานเพียงสองคำสั่งคือ MOVC A,@A+DPTR และ MOVC A,@A+PC ทั้งสองคำสั่ง จะใช้กับหน่วยความจำแบบโปรแกรมหรือ Code Memory (MOV**C** : Code Memory) ใช้รีจิสเตอร์ DPH และรีจิสเตอร์ DPL รวมกันให้เป็นรีจิสเตอร์ขนาด 16 บิต เรียกว่า DPTR ส่วนรีจิสเตอร์ PC หรือ โปรแกรมเคาน์เตอร์ เป็นรีจิสเตอร์ขนาด 16 บิต ทำหน้าที่ชี้ตำแหน่งแอดเดรสในการทำคำสั่ง ของซีพียู หากทำการ รีเซตไอซี MCS-51 จะมีค่าอยู่ที่แอดเดรส 0000H ในโหมดอินเด็กซ์ใช้สำหรับการอ่านค่าข้อมูลแบบตาราง (Lookup Table)โดยใช้งานรีจิสเตอร์ DPTR หรือรีจิสเตอร์โปรแกรมเคาน์เตอร์ เป็นฐานแอดเดรสตำแหน่งเริ่มต้นของตารางแสดงดังภาพที่ 3.1

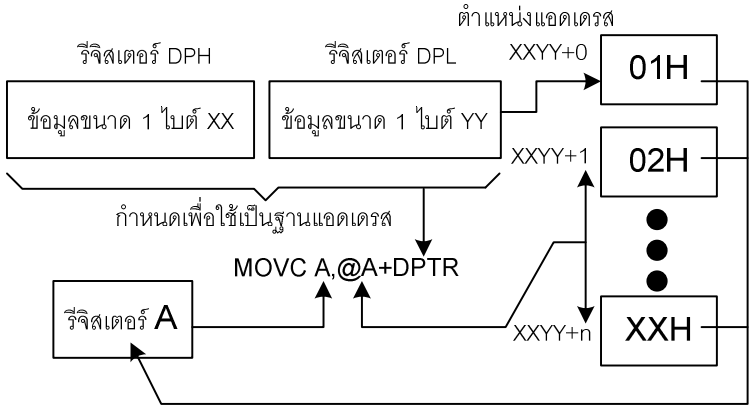

ภาพที่ 3.1 แสดงการอ้างแอดเดรสของหน่วยความจำแบบฐานแอดเดรส

3. โครงสร้างโปรแกรมภาษาแอสเซมบลี

โปรแกรมจะถูกเก็บไว้ในหน่วยความจำ เป็นเลขไบนารี่ที่เรียกว่า **ภาษาเครื่อง** (Machine Language) เป็นภาษาที่ติดต่อให้คอมพิวเตอร์เข้าใจได้ การเปลี่ยนภาษาเครื่องให้เป็นเลขฐานสิบหก (HEX) เช่น คำสั่งขนาด 8 บิต 11101011B (B-ไบนารี่) เขียนได้เป็น EBH (H-ฐานสิบหก) ซึ่งทำให้เข้าใจได้ยากดังนั้น จึงใช้สัญลักษณ์ (Symbols) เรียกว่า **นีโมนิค** (Mnemonics) เพื่อแทนความหมายของคำสั่ง เช่น MOV A, #67H (ให้นำข้อมูลค่าคงที่ 67H เก็บไว้เป็นข้อมูลของรีจิสเตอร์ A) โปรแกรมที่เขียนด้วยรหัสนีโมนิค เรียกว่า **ภาษาแอสเซมบลี** (Assembly) และไอซีไมโครคอนโทรลเลอร์ จะสามารถทำงานตามโปรแกรมที่เขียนด้วยภาษาแอสเซมบลีได้ ต้องเปลี่ยนให้เป็นภาษาเครื่อง เรียกว่า **การแอสเซมเบลอร์** (Assembler) โดยมีขั้นตอนแสดงดังภาพที่ 3.2 โครงสร้างของโปรแกรมภาษาแอสเซมบลีประกอบด้วย

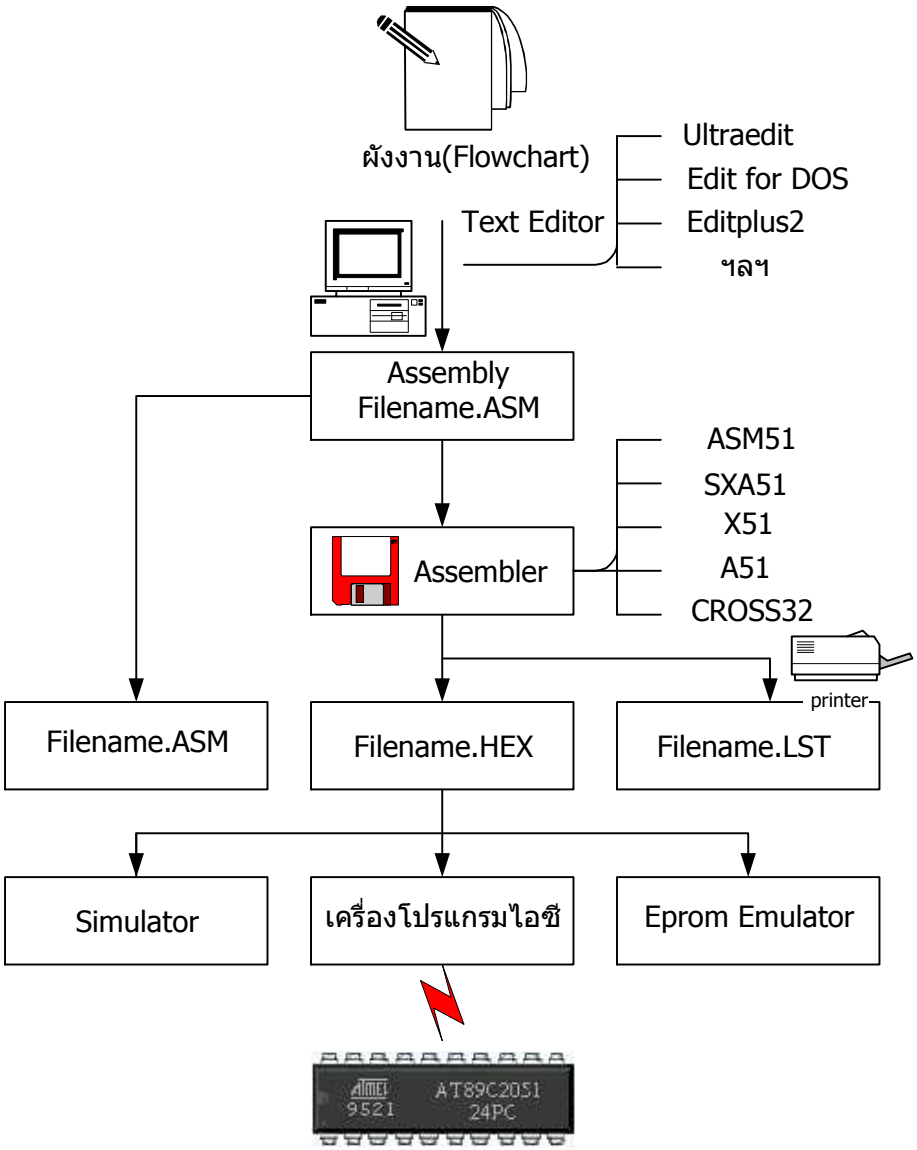

ภาพที่ 3.2 แสดงขั้นตอนการเขียนโปรแกรม เพื่อนำข้อมูลบันทึกลงไอซี

3.1 ผังงาน (Flowchart)

ใช้แสดงลักษณะ และอัลกอริทึมของโปรแกรมในรูปแบบผังกราฟที่เหมาะสม เป็นการลำดับงานแบบขั้นตอน สามารถทำความเข้าใจความต้องการของผู้เขียนโปรแกรมสำหรับผู้อื่นได้ดี ทำให้ไม่เกิดการซ้ำซ้อนในการเขียนโปรแกรม รูปแบบของผังงาน และตัวอย่างผังงานแสดงดังภาพที่ 3.3

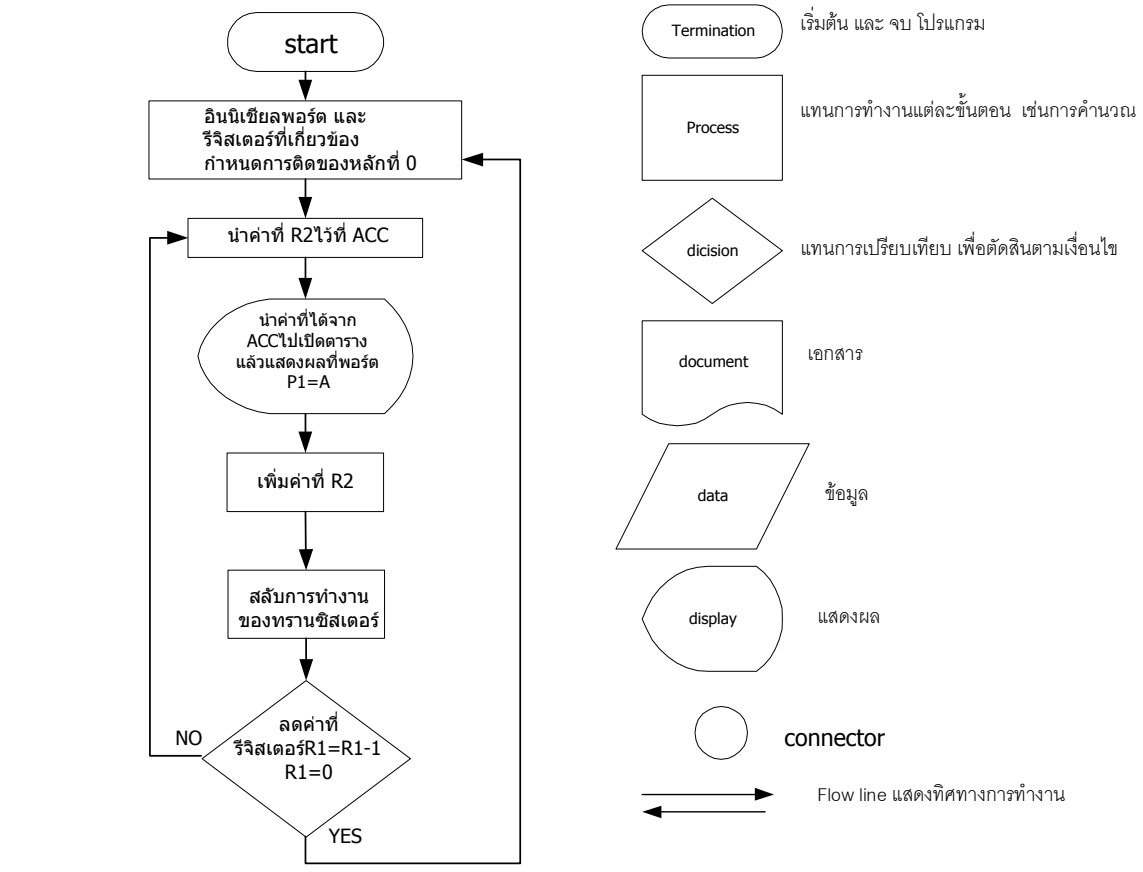

ภาพที่ 3.3 แสดงรูปแบบของผังงาน

3.2 สเตทเมนท์ (Statement)

ประกอบด้วย 4 ส่วน (Field) คือ Label, Op-code, Operand และ Comment รูปแบบของโปรแกรมภาษาแอสเซมบลี การเขียนแต่ละคำสั่งเรียกว่า สเตทเมนท์ (Statement) เช่น

Label	Op-code &	Operand	Comment
	ORG	0000H	
LOOP1:	MOV	A,#0FFH	; REG A= 11111111B
	MOV	P1,A	
	ACALL	DELAY	

XX: เครื่องหมาย COLON

; เครื่องหมาย Semicolon
Comment

```
MOV     P1,#00000000B
ACALL   DELAY
SJMP    LOOP
```

3.2.1 เลเบล (Label) ต้องขึ้นต้นด้วยตัวอักษร **"A - Z"** หรือเครื่องหมาย **"_", "."** ตัวอักษรจาก A ถึง Z ตัวเลขจาก **0 ถึง 9** เลเบลเขียนจำนวนตัวอักษร เมื่อรวมทั้งบรรทัดต้องไม่เกิน 255 ตัวอักษร การเขียนเลเบลจะต้องมีเครื่องหมาย **" : "** (Colon) ตามหลังเลเบลด้วยทุกครั้ง เพื่ออ้างตำแหน่งในบรรทัดของโปรแกรม เช่น LOOP:

3.2.2 ออปโค๊ด (Op-code) เป็นส่วนของนีโมนิค แสดงจุดมุ่งหมายของการกระทำแต่ละคำสั่ง เช่น MOV ADD SUB ในช่องห่างระหว่าง Op-Code และโอเปอร์แรนด์จะต้องมีช่องว่างคั่นอยู่ อย่างน้อย 1 ช่อง เช่น

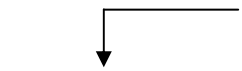

MOV A, R1

3.2.3 โอเปอร์แรนด์ (Operand) แสดงถึงส่วนที่ถูกกระทำ ประกอบด้วย 2 ส่วนที่มีการคั่นด้วยเครื่องหมาย "," (จุลภาค: Comma) หรือการแสดงถึงตำแหน่งที่จะกระทำ

3.2.4 หมายเหตุ (Comment) เป็นการเขียนคำอธิบายให้แต่ละบรรทัด หรือหมายเหตุของโปรแกรมในส่วนต่างๆ ต้องใช้เครื่องหมาย **";"** (Semi - Colon) นำหน้าทุกครั้ง เพราะโปรแกรมแอสเซมเบลอร์จะไม่แปล หากพบเครื่องหมาย **";"** ในส่วนของแรกของบรรทัด

3.3 แอสเซมเบลอร์ไดเร็กทีฟ (Assembler Directives)

แอสเซมเบลอร์ไดเร็กทีฟ หรือคำสั่งเทียม (Pseudo Instruction) ใช้กำหนดสัญลักษณ์ การแปลความหมาย การจองพื้นที่ของหน่วยความจำทั้งแบบไบต์ และแบบบิต ใช้บอกจุดเริ่มต้นของโปรแกรม และจุดสิ้นสุดของโปรแกรม โดยเป็นคำสั่งของโปรแกรมแอสเซมเบลอร์แต่ละตัว จะมีลักษณะคำสั่งที่คล้ายๆกัน ซึ่งอธิบายหัวข้อที่ใช้งานดังนี้

ORG (Program Counter Origin) เป็นไดเร็กทีพที่ให้ผู้ใช้กำหนดค่าแอดเดรสเริ่มต้นในโปรแกรมเคาน์เตอร์

ตัวอย่าง ORG 0000H ; ระบุให้ไมโครคอนโทรลเลอร์เริ่มต้น ทำคำสั่งที่ตำแหน่งแอดเดรส 0000H ของหน่วยความจำโปรแกรม

END (End Of Source Program) เป็นไดเร็กทีพที่บอกให้โปรแกรมแอสเซมเบลอร์ รู้ว่าถึงจุดสิ้นสุดของโปรแกรมที่เขียนแล้ว

EQU (Equate Label) เป็นไดเร็กทีพที่ใช้กำหนดค่าให้กับสัญลักษณ์ แทนตำแหน่งแอดเดรส หรือค่าคงที่ของข้อมูล หรือการกำหนดค่าอินทีเจอร์ ให้มีค่าเท่ากับ เลเบล

ตัวอย่าง SEC EQU 23H ; กำหนดให้ SEC มีค่าเท่ากับข้อมูลในตำแหน่งหน่วยความจำแอดเดรสที่ 23H และเมื่อนำไปใช้งานถ้าเรากำหนดชื่อ SEC ในส่วนของโปรแกรมก็จะหมายถึงแอดเดรสที่ 23H นั้นเอง

BIT (Symbol Name Bit Expression) เป็นไดเร็กทีพที่ใช้กำหนดชื่อแทนค่าแอดเดรสตำแหน่งหน่วยความจำที่เข้าแบบบิต ในกรณีที่มีค่าอยู่หน่วยความจำตำแหน่งแอดเดรส 20H – 2FH (20H.0 – 2FH.7 หรือตำแหน่งของบิตที่ 00-FFH) ซึ่งหมายถึงตำแหน่งที่อยู่พื้นที่ของแรมภายในสามารถเข้าแบบบิตได้ แต่ถ้ามีค่าอยู่ระหว่าง 80H-FFH จะหมายถึงตำแหน่งบิตใน รีจิสเตอร์ใช้งานพิเศษที่สามารถเข้าถึงแบบบิตได้

ตัวอย่าง SW_TEST BIT P3.0 ; กำหนดให้ BIT P3.0 ในแอดเดรส B0H.0 ของรีจิสเตอร์ใช้งานพิเศษมีชื่อแทนตำแหน่งเป็น SW_TEST

DB (Define Byte) เป็นไดเร็กทีพที่ยอมให้ผู้ใช้กำหนดค่าของข้อมูลในหน่วยความจำตามต้องการ โดยจะใส่ค่าคงที่ขนาดเป็นไบต์ลงในหน่วยความจำโปรแกรม สามารถกำหนดเป็น ตัวเลข สูตรคณิตศาสตร์ สัญลักษณ์ หรือรหัสแอสกี้ (ASCII)

ตัวอย่าง DATA: DB “MICROCONTROLLER”, CR, LF ; ASCII String

DISP: DB 0F0H, 3FH, 44H, 02H ; Hexadecimal

DS (Define Storage) เป็นไดเร็กทีพที่ยอมให้ผู้ใช้จองเนื้อที่ส่วนหนึ่งภายในหน่วยความจำข้อมูล

ตัวอย่าง BUFFER: DS 5 ; จองเนื้อที่ในหน่วยความจำแรมขนาด 5 ไบต์

4. โปรแกรมแอสเซมเบลอร์

แอสเซมเบลอร์ (Assembler Program) คือการแปลงรหัสข้อมูล ของโปรแกรมที่ถูกเขียนขึ้นโดยภาษาแอสเซมบลีให้เป็นภาษาเครื่อง เพื่อบันทึกข้อมูลคำสั่งให้กับไอซีไมโครคอนโทรลเลอร์ โปรแกรมทีใช้ในการแอสเซมเบลอร์ เช่น SXA51, CROSS32 ASM51 และ RAD51

4.1 โปรแกรมแอสเซมเบลอร์ SXA51

SXA51 เป็นโปรแกรมแอสเซมเบลอร์ ใช้สำหรับไอซีไมโครคอนโทรลเลอร์ตระกูล MCS-51 โดยเขียนโปรแกรมต้นฉบับ (Source Program) ด้วยโปรแกรมเท็กซ์เอดิเตอร์ (Text Editor Program) บันทึกเป็นไฟล์แอสเซมบลี (Assembly File) หลังจากนั้นโปรแกรม SXA51 จะทำการแปลงให้เป็นเลขฐานสิบหกสามารถนำไปบันทึกให้กับไอซีหน่วยความจำโปรแกรมได้ ตัวอย่างการใช้งานโปรแกรม **SXA51** มีดังนี้

C:\ > SXA51 - <Option> File name. ASM <CR> - <OPTION> แสดงตัวเลือกดังรายการ

-L = ให้สร้างไฟล์แสดงรายละเอียด Address Op-code โดยจะได้ไฟล์นามสกุล .LST

-N = ไม่สร้างไฟล์เอาต์พุตใดๆ เพื่อความรวดเร็ว

-C = สร้าง Symbol Cross-Reference ไว้ที่ท้ายของโปรแกรมเพื่อความสะดวกของการหาตำแหน่งของเลเบล (LABLE)

-D = แสดง Process ขณะที่กำลังทำการแอสเซมบลี โดยโปรแกรมจะแสดงเลขบรรทัดที่กำลังแปลอยู่

ถ้าไม่ใช้ทางเลือกใดโปรแกรม SXA51 จะสร้างแต่ไฟล์เลขฐานสิบหก ในกรณีเช่นนี้ถ้าหากมีรหัสผิดพลาด (Error Code) จะแสดงออกมาทางจอภาพ แต่ถ้าเลือกทางเลือก - L เมื่อมีรหัสผิดพลาดจะถูกสร้างขึ้นใน Listing file และใช้โปรแกรมเท็กซ์เอดิเตอร์ตรวจสอบรายละเอียดของข้อผิดพลาดได้

4.2 โปรแกรมแอสเซมเบลอร์ Cross32

โปรแกรม Cross32 เป็นโปรแกรมครอส - แอสเซมเบลอร์ (Cross - Assembler) โดยจะทำการตรวจสอบสองครั้ง (Two Pass) และมีทางเลือกแบบตรวจสอบครั้งที่สาม (Third Pass) ถ้าหากตรวจสอบพบข้อผิดพลาดในโปรแกรมต้นแบบ โปรแกรม Cross32 สามารถใช้ได้กับซีพียูในหลายตระกูล ดังนั้น การใช้งานโปรแกรมจึงต้องมีการระบุเบอร์ของไอซีโดยคำสั่ง CPU Directive ไว้ในส่วนหัวของโปรแกรม เช่น CPU “8051.TBL” เป็นการระบุให้โปรแกรม Cross32 ใช้ตารางคำสั่งของ CPU เบอร์8051 และต้องกำหนดรูปแบบของไฟล์แสดงรหัสภาษาเครื่อง โดยคำสั่ง HOF Directive เพื่อให้โปรแกรมครอส 32 ต้องวางไฟล์ตามมาตรฐานใด เช่น HOF “INT8”เป็นการกำหนดให้วางไฟล์ในรูปแบบตามมาตรฐานของบริษัทอินเทล เป็นต้น

การเขียนโปรแกรมจะใช้เทกซ์ เอดิเตอร์ สร้างโปรแกรมต้นแบบ โดยพิมพ์ที่ส่วนหัวของโปรแกรมที่มีรายละเอียดดังนี้

```
CPU “8051.TBL”          ; ระบุตารางคำสั่งของไมโครคอนโทรลเลอร์เบอร์ 8051
HOF “INT8”              ; กำหนดรูปแบบของไฟล์แสดงรหัสมาตรฐานอินเทล
ORG 0000H               ; ระบุตำแหน่งแอดเดรสในหน่วยความจำเพื่อที่จะให้
                        ; เริ่มต้นการทำงานของโปรแกรม
    .
    .                   ; ส่วนของโปรแกรมที่เป็นคำสั่ง (แอสเซมบลี)
    .
END                     ; จบโปรแกรม
```

รูปแบบของคำสั่งที่ใช้งานเป็นดังนี้

C32 Filename.asm [-L LISTFILE] [-H HEXFILE)

โดยส่วนที่อยู่ภายใน [ ] เป็นทางเลือก จะใช้หรือไม่ใช้ก็ได้

Filename.asm หมายถึง โปรแกรมต้นแบบ (Source Program) ที่เขียนขึ้นโดยมีนามสกุลเป็นจุด ASM (Assemble)

- L List File หมายถึง ให้ Cross32 สร้างไฟล์แสดงรายละเอียดการแอสเซมเบลอร์ (Assemble Listing File) โดยใช้ชื่อไฟล์ที่ตามหลังมา (ในที่นี้คือ List File)

- H Hex File หมายถึง ให้ Cross32 สร้างไฟล์รหัสภาษาเครื่อง (Machine Code) ออกมาในไฟล์ที่ ตามหลังมา (ในที่นี้คือ hex file)

ถ้าไม่ใช้ทางเลือก - L หรือ - H โปรแกรม Cross32จะไม่สร้างไฟล์เหล่านี้ ขึ้นมา ในกรณีเช่นนี้ รหัสที่แสดงการผิดพลาด (Error Code) จะแสดงออกมาจอภาพ (ถ้ามี) แต่ถ้าเลือกทางเลือก - L แล้ว รหัสผิดพลาดจะถูกสร้างขึ้นใน List File ด้วย

4.3 โปรแกรมแอสเซมเบลอร์ RAD51

RAD51 (Rapid Application Development Environment and 8051 Cross Assembler) เป็นโปรแกรมที่รวมเท็กซ์เอดิเตอร์ และโปรแกรมแอสเซมเบลอร์ไว้ด้วยกัน ทำให้สะดวก ในการเขียนโปรแกรม และทำการแอสเซมเบลอร์ได้ทันที โดยไม่ต้องมีโปรแกรมอื่นเข้ามาช่วย แสดงดังภาพที่ 3.4 ส่วนการใช้งานโปรแกรม RAD51 อธิบายได้เป็นบล็อกไดอะแกรม แสดงดังภาพที่ 3.5

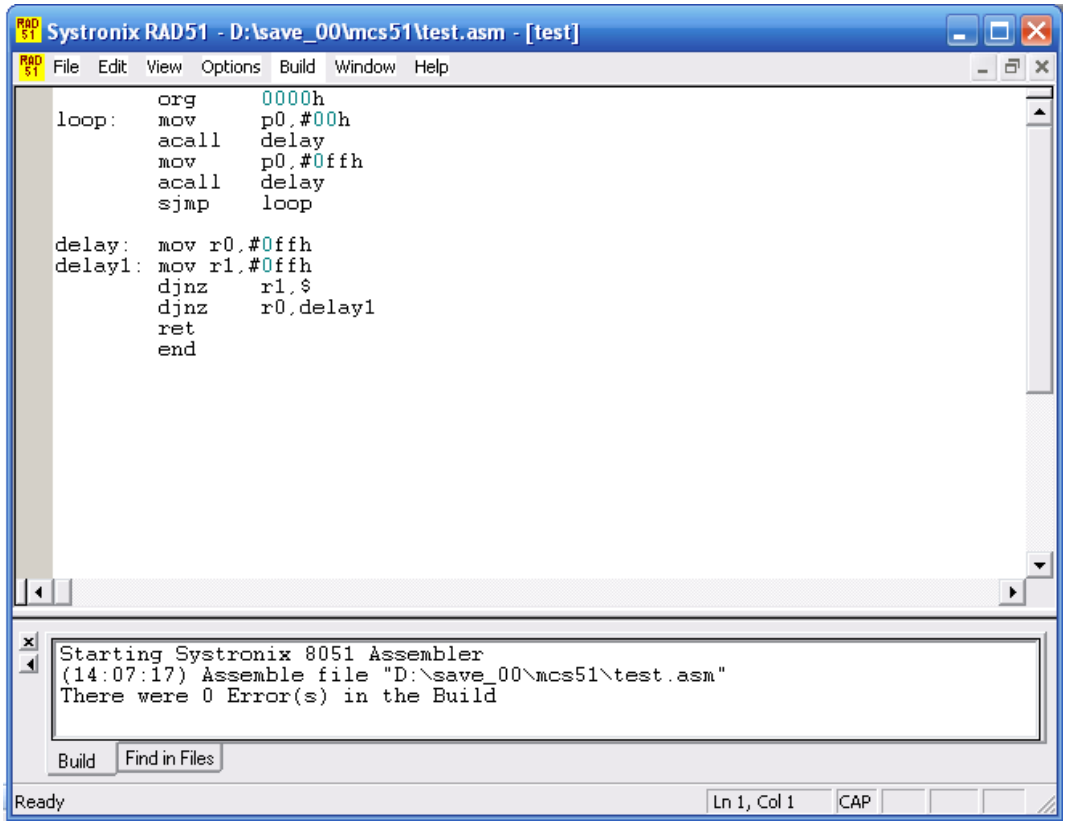

ภาพที่ 3.4 แสดงหน้าต่างของโปรแกรม RAD51

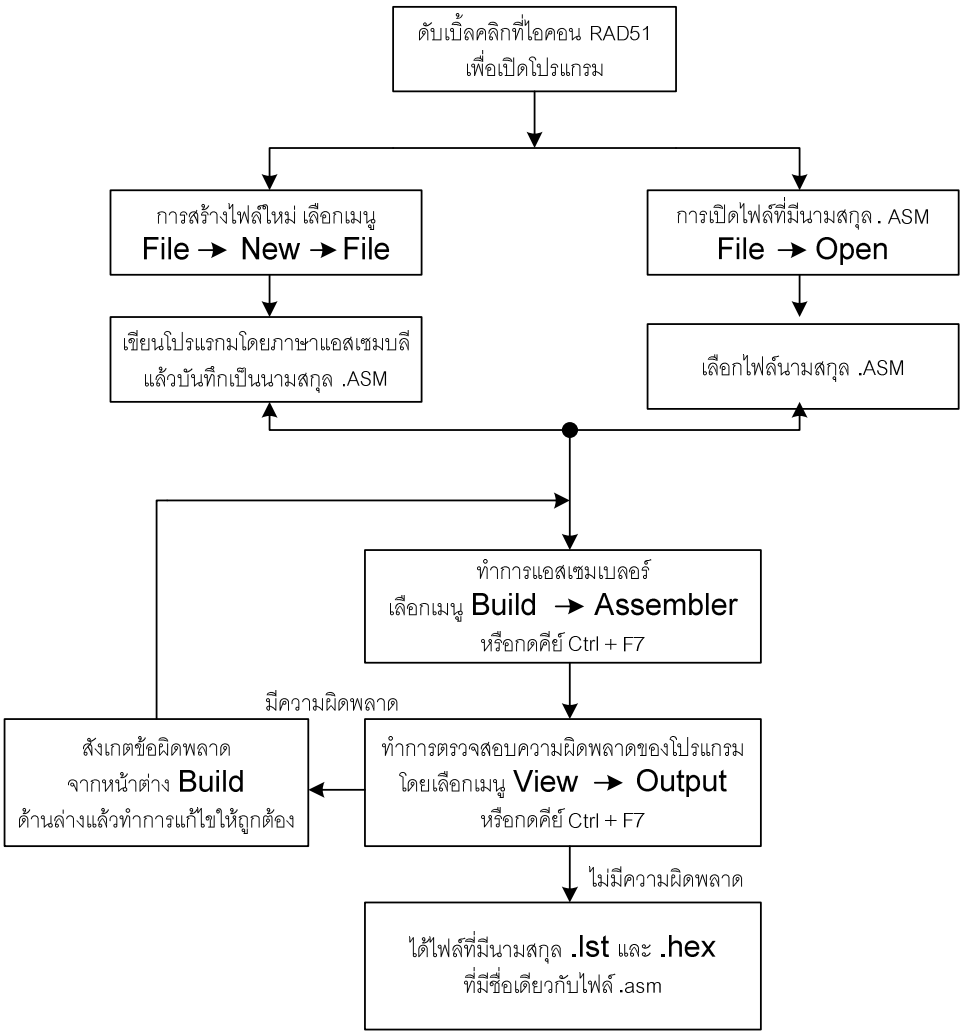

ภาพที่ 3.5 แสดงบล็อกไดอะแกรมการใช้งานโปรแกรม RAD51

5. การเขียนโปรแกรมภาษาแอสเซมบลี

โปรแกรมใช้งานประเภทเท็กซ์เอดิเตอร์ใช้สำหรับพิมพ์ข้อมูลที่เป็นโปรแกรมต้นฉบับ สามารถเลือกใช้โปรแกรม Word Processor เช่น Notepad; Edit Plus 2, Edit For Dos หรือ Ultraedit-32, RAD51 ส่วนโปรแกรมแอสเซมเบลอร์ ของไอซีตระกูล MCS-51 เช่น SXA51, ASM51, CROSS32 และ RAD51

5.1 แนวคิดในการเขียนโปรแกรม

เขียนผังงานของโปรแกรมส่งข้อมูลแบบบิต กำหนดให้ LED1 ติดสว่าง และดับสลับกันไป จากวงจรแสดงดังภาพที่ 3.6 วิธีการต่อแอลอีดีให้ขาแคโถดต่อกับพอร์ต P1.5 อาโนดต่อกับแหล่งจ่ายไฟ กำหนดค่าไดเร็คทีฟเป็น LED_TEST ถ้าให้สถานะลอจิก“0” ที่ขา P1.5 ทำให้แอลอีดีติดสว่าง และถ้าให้ลอจิก “1” ทำให้แอลอีดีดับ

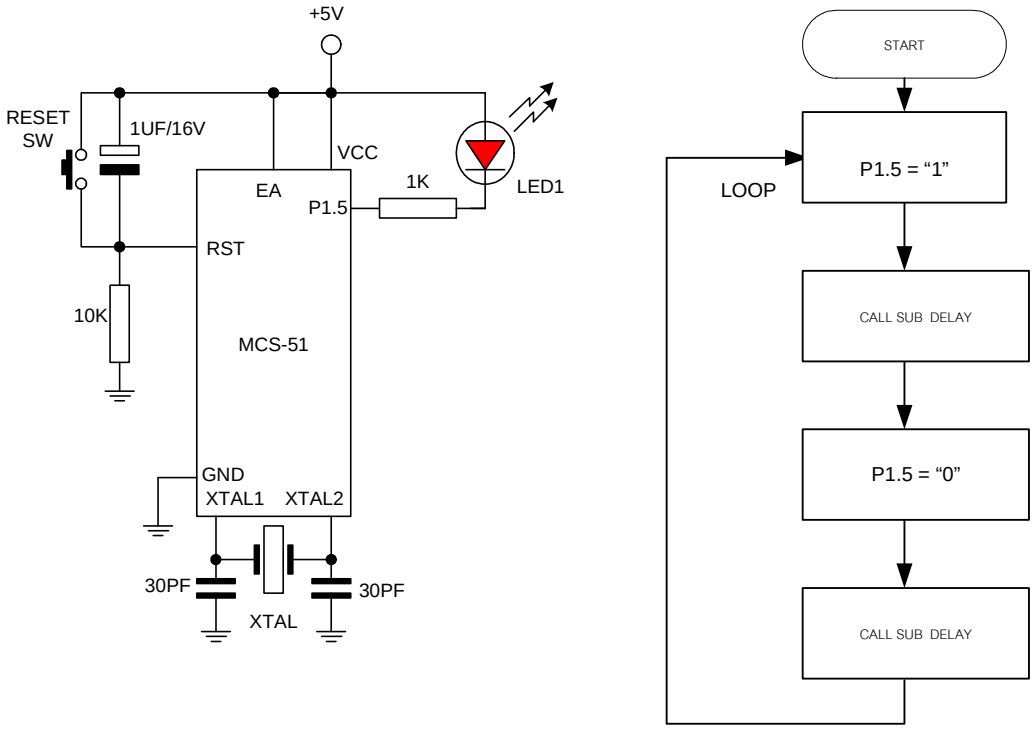

ภาพที่ 3.6 แสดงผังงาน และการต่อวงจร

5.2 การเขียนโปรแกรมแอสเซมบลี

สร้างโฟลเดอร์ชื่อ LAB51 หลังจากนั้นนำโปรแกรม SXA51.EXE ไปเก็บไว้ในโฟลเดอร์ และให้เขียนโปรแกรมต้นฉบับ โดยใช้โปรแกรมเท็กซ์เอดิเตอร์

เมื่อเข้าสู่โปรแกรมให้พิมพ์คำสั่งข้างล่าง หลังจากนั้นให้บันทึกเป็นชื่อไฟล์ TB1.ASM (พิมพ์จุด, ตัวอักษร A, ตัวอักษร S และตัวอักษร M หมายถึง Assembly)

```
;***********************************************
;***   Program TB1.ASM Output P1.5 Assembler: SXA51
;***********************************************
        LED_TEST    BIT     P1.5    ; กำหนดชื่อให้กับบิตP1.5 มีค่าเท่ากับ LED_TEST
            ORG     0000H           ; เริ่มต้นโปรแกรมที่แอดเดรส 0000H
LOOP:       SETB    P1.5            ; กำหนดพอร์ต 1 บิตที่ 5 (P1.5) เป็นสถานะ "1"
            ACALL   DELAY           ; เรียกโปรแกรมย่อยชื่อ DELAY
            CLR     P1.5            ; กำหนดพอร์ต 1 บิตที่ 5 (P1.5) เป็นสถานะ "0"
            ACALL   DELAY           ; เรียกโปรแกรมย่อยชื่อ DELAY
            SJMP    LOOP            ; กระโดดไปเริ่มต้นที่ เลเบลชื่อ LOOP
```

```
;***********************************************
;*** Sub Program Delay Time โปรแกรมย่อยหน่วงเวลา  ***
;***********************************************
DELAY:    MOV    R0,#0FFH        ;R0 = FF = 255
DELAY1:   MOV    R1,#0FFH        ;R1 = FF = 255
          DJNZ   R1,$
          DJNZ   R0, DELAY1
          RET                    ; ออกจากโปรแกรมย่อยหลังจากปฏิบัติตามคำสั่งเสร็จสิ้น
          END                    ; จบโปรแกรม
```

5.3 การแปลงไฟล์โดยใช้โปรแกรมแอสเซมเบลอร์

การใช้โปรแกรมแอสเซมเบลอร์ ให้เปิดดูชื่อไฟล์ในโฟลเดอร์ที่สร้างไว้โดยพิมพ์ C:\LAB51>dir/w จะต้องมีชื่อไฟล์ที่ บันทึกชื่อ TB1.ASM (หากใช้โปรแกรมเท็กซ์เอดิเตอร์ที่มีโปรแกรมแอสเซมเบลอร์ในตัวให้ ปฏิบัติตามการใช้งานของโปรแกรม)

```
C:\LAB51>dir/w
Volume in drive C is
Volume Serial Number is 046B-19FD
Directory of C:\LAB51
[.]             [..]            TB1.ASM             SXA51.EXE

                2 file (s)      33,403 bytes
                2 dir (s)       660,189,184 bytes free
```

หลังจากนั้นให้ใช้โปรแกรมแอสเซมเบลอร์ SXA51 แปลงไฟล์โดยมีรูปแบบการพิมพ์ดังนี้

```
C:\>SXA51 –L TB1.ASM กด Enter
C:\LAB51>sxa51 –L tb1.asm
8051 Cross-Assembler (1.3) Copyright (c) 1987, 1989
Binary Technology, Inc. Meriden, MH

No errors detected
Object file size:  19   bytes
Program entry address:  0000 (Hex)
```

5.4 การเขียนโปรแกรมโดยใช้โปรแกรม RAD51

5.4.1 ทำการเปิดไฟล์โดยเลือกที่เมนู New เลือกที่ Project หลังจากนั้นให้กำหนดค่าเพื่อสร้างโปรเจค เลือกที่ปุ่ม Ok แสดงดังภาพที่ 3.7

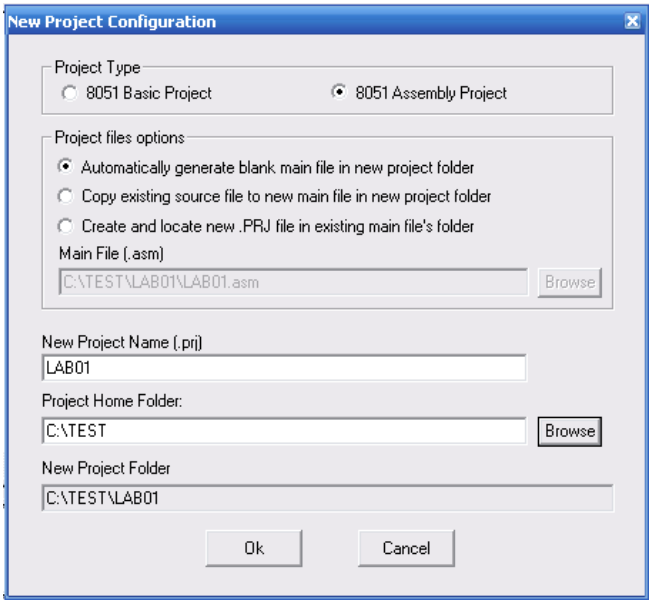

ภาพที่ 3.7 กำหนดชื่อสร้างโปรเจค

5.4.2 ให้พิมพ์โปรแกรมภาษาแอสเซมบลี แสดงดังภาพที่ 3.8

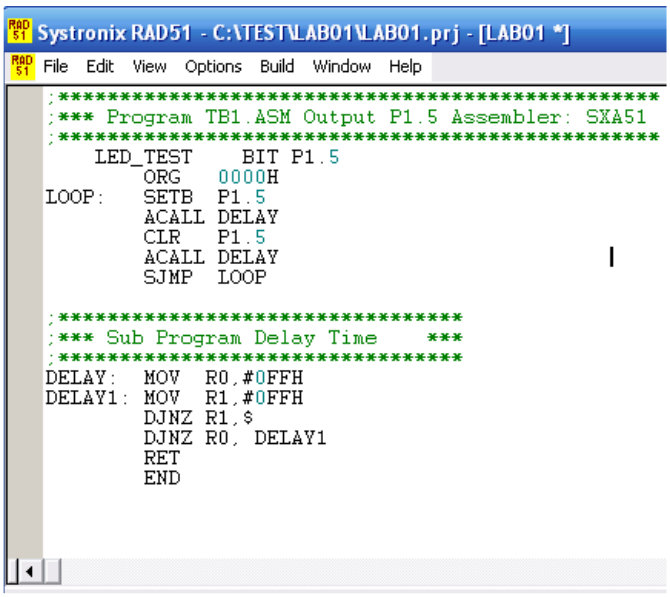

ภาพที่ 3.8 พิมพ์โปรแกรมภาษาแอสเซมบลี

5.4.3 ให้บันทึกไฟล์โดยเลือกที่เมนู File → Save หลังจากนั้นให้เลือกที่เมนู Build เลือก Project Build แสดงดังภาพที่ 3.9

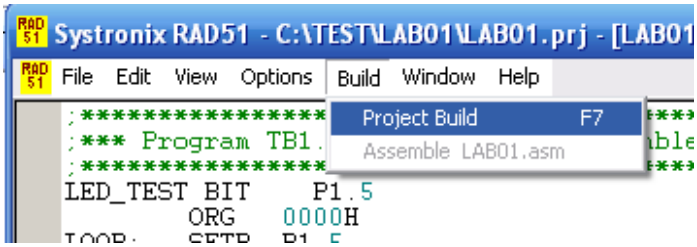

ภาพที่ 3.9 เมนู Project Build

5.4.4 โปรแกรมแอสเซมเบลอร์ จะแปลงไฟล์จากภาษาแอสเซมบลีให้เป็นภาษาเครื่องที่หน้าต่าง Build จะมีรายละเอียด และแจ้งข้อผิดพลาดจากโปรแกรมแอสเซมเบลอร์ แสดงดังภาพที่ 3.10

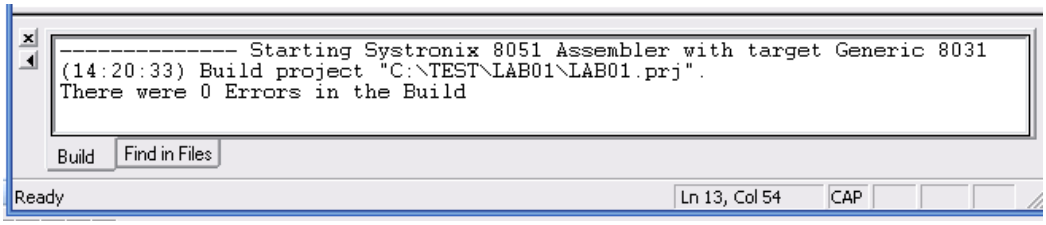

ภาพที่ 3.10 รายละเอียด และแจ้งข้อผิดพลาดจากโปรแกรมแอสเซมเบลอร์

5.5. รายละเอียดของไฟล์หลังการแอสเซมเบลอร์

ไฟล์หลังจากทำการแอสเซมเบลอร์จะประกอบด้วย TB1.ASM, SXA51.EXE, TB1.LST มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.5.1 รายละเอียดของ Listing File

เป็นไฟล์ที่มีรายละเอียดของโปรแกรม ประกอบด้วยตำแหน่งแอดเดรสของหน่วยความจำรหัสคำสั่งภาษาเครื่อง และยังแบ่งออกเป็นคอลัมน์ (Column) ในแต่ละคอลัมน์เรียกเป็นหนึ่งฟิลด์ (Field) ในหนึ่งบรรทัดประกอบด้วย ฟิลด์สูงสุด 5 ฟิลด์ คือ Line #, Label, Op-code, Operands และ Comment มีรายละเอียดดังนี้

```
TB1.ASM
8051 Cross-Assembler (1.3)  (C) 1987, 1989 Binary Technology
     Page    1 tb1.asm
             1          ;***********************************************
```

```
                2       ;***    Program TB1.ASM Output P1.5 Assembler: SXA51
                3       ;************************************************
0095=           4                       LED_TEST    BIT     P1.5
                5               ;****************************************
                6               ;****  MAIN PROGRAM    โปรแกรมหลัก   *****
                7               ;****************************************
0000            8               ORG     0000H
0000 D295       9 LOOP:         SETB    LED_TEST
0002 110A       10              ACALL   DELAY
0004 C295       11              CLR     LED_TEST
0006 110A       12              ACALL   DELAY
0008 80F6       13              SJMP    LOOP
                14      ;*****************************************************
                15      ;****   Program Delay Time โปรแกรมย่อย  *******
                16      ;*****************************************************
000A 78FF       17 DELAY:       MOV     R0,#0FFH
000C 79FF       19 DELAY1:      MOV     R1,#0FFH
000E D9FE       20                      DJNZ    R1,$
0010 D8FA       21                      DJNZ    R0, DELAY1
0012 22         22                      RET
0000=           23                      END
    delay = 000A        delay1 = 000C       led_test = 0095         main = 0000
```

line # หมายถึง บรรทัดที่เท่าใดของโปรแกรมต้นแบบ

5.5.2 รายละเอียดของ Intel Hex File

เป็นรูปแบบของไฟล์มาตรฐานสามารถนำไปบันทึกลงตัวไอซีได้ ไฟล์ TB1.HEX มีรายละเอียดดังนี้

```
: 10000000D295110AC295110A80F678FF79FFD9FEC0
: 03001000D8FA22F9
: 00000001F
```

จากบรรทัดแรก

: 10000000D295110AC295110A80F678FF79FFD9FEC0 ต้นบรรทัดจะขึ้นต้นด้วย ":"

ถัดมา คือ **10** หมายถึง ข้อมูลในเรกคอร์ดนี้มีความยาว 10H (เลขฐานสิบหก) หรือ 16 ไบต์

ถัดมา คือ **0000** หมายถึง แอดเดรสเริ่มต้นในการวางข้อมูลของเรกคอร์ดนี้คือ 0000H

ถัดมา คือ **00** หมายถึง ข้อมูลที่ตามหลังมาเป็นรหัสข้อมูลที่ต้องเริ่มวางลงในหน่วยความจำ

ถัดมา คือ **D2** ถึง **FE** รหัสข้อมูลรวมทั้งสิ้น 16 ไบต์

ท้ายสุดคือ **C0** หมายถึง ค่า Check Sum ของเรกคอร์ดนี้ได้จากการบวกข้อมูลทุกตัวในเรกคอร์ดนี้เข้าด้วยกัน ยกเว้น ":" และ Check Sum ผลที่ได้นำมาทำ คอมพลีเมนท์ของสอง แล้วตัดเอาเฉพาะ 8 บิต ทางด้านต่ำ

SUM=10+00+00+00+D2+95+11+0A+C2+95+11+0A+80+F6+78+FF+79+FF+D9+FE = 940 $_{H}$

นำค่า 940_H แปลงค่าเป็นเลขฐานสอง = **1001 0100 0000**$_{B}$

ให้กลับค่า (1's Complement) ของเลขฐานสอง **1001 0100 0000**$_{B}$ = **0110 1011 1111** $_{B}$ = **6BF**$_{H}$

ทำเป็นค่า 2's Complement โดยการบวกค่าอีก 1 = **0110 10111111**$_{B}$ **+1** = **0110 1100 0000**$_{B}$ = **6C0**$_{H}$

นำเอาเฉพาะค่าสองหลักสุดท้าย คือ **C0**$_{H}$ มาเป็นไบต์ Check Sum

บรรทัดที่สองเริ่มบรรทัดด้วย "**:**" ไบต์ต่อมาจะเป็นความยาวของข้อมูลทั้งหมดคือ 03 ไบต์ ซึ่งเป็นแอดเดรสด้านหน้ากับข้อมูลด้านหลัง จากนั้นก็เป็นข้อมูลอีก 03 ไบต์ **03+00+10+00+D8+FA+22 = 207**$_{H}$ และ **F9**$_{H}$ จะเป็นไบต์ที่แสดงการ Check Sum

บรรทัดที่สามเป็นการแสดงการจบข้อมูล คือ

: 00000001FF:

6. เครื่องมือในการพัฒนางาน

ส่วนสำคัญของการพัฒนาทางด้านไมโครคอนโทรลเลอร์ คือความสะดวก และรวดเร็วในการเขียนโปรแกรม เพื่อทดสอบการทำงานของชิ้นงานที่สร้างขึ้น ให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด ในการพัฒนาดังกล่าวต้องอาศัยเครื่องมือในการทดลอง และการแก้ไข ปรับปรุง ดังนั้นเครื่องมือที่อำนวยความสะดวกในการทดลอง จึงมีให้เลือกใช้งานหลายวิธีเช่น

6.1 โปรแกรมจำลองการทำงาน (Simulator)

เป็นโปรแกรมที่สร้างขึ้นบนคอมพิวเตอร์ เพื่อจำลองการทำงานส่วนต่างๆภายในของตัวไอซี โดยนำโปรแกรมที่เขียนเรียบร้อยแล้ว แปลงไฟล์ข้อมูลให้เป็นเลขฐานสิบหก และนำขึ้นไปเป็นข้อมูลเพื่อทดสอบการทำงานบนคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถทำเป็นขั้นตอนในแต่ละคำสั่งได้ ทำให้สะดวกที่จะดูข้อมูลหรือตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงค่าในส่วนของรีจิสเตอร์ หรือหน่วยความจำได้ แต่การใช้งานส่วนที่มีเงื่อนไขมาก เช่นอินพุต และเอาต์พุตภายนอกทำได้ค่อนข้างยุ่งยาก แต่เหมาะสำหรับผู้ที่เรียนรู้เบื้องต้น เพื่อสังเกตการทำงานของโปรแกรมได้โดยไม่ต้องต่อบอร์ดทดลองใดเลย ตัวอย่างเช่นโปรแกรม TS Controls Emulator 8051 แสดงดังภาพที่ 3.11 ดาวน์โหลดได้ที่ http://www.tscontrols.com โปรแกรม Proteusใช้

จำลองการทำงานของไมโครคอนโทรลเลอร์ ซึ่งเป็นการทำงานของฮาร์ดแวร์ สภาพแวดล้อมของโปรแกรมการใช้งาน การเขียนวงจร การวางอุปกรณ์ ดังแสดงในภาพที่ 3.12

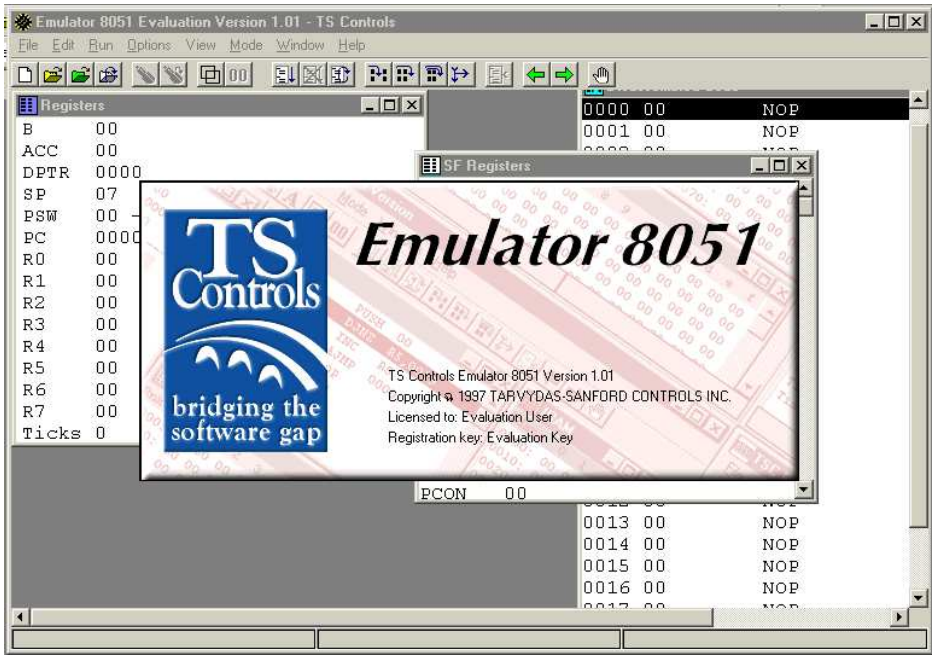

ภาพที่ 3.11 โปรแกรม TS Controls Emulator 8051จำลองการทำงานของไอซี MCS-51

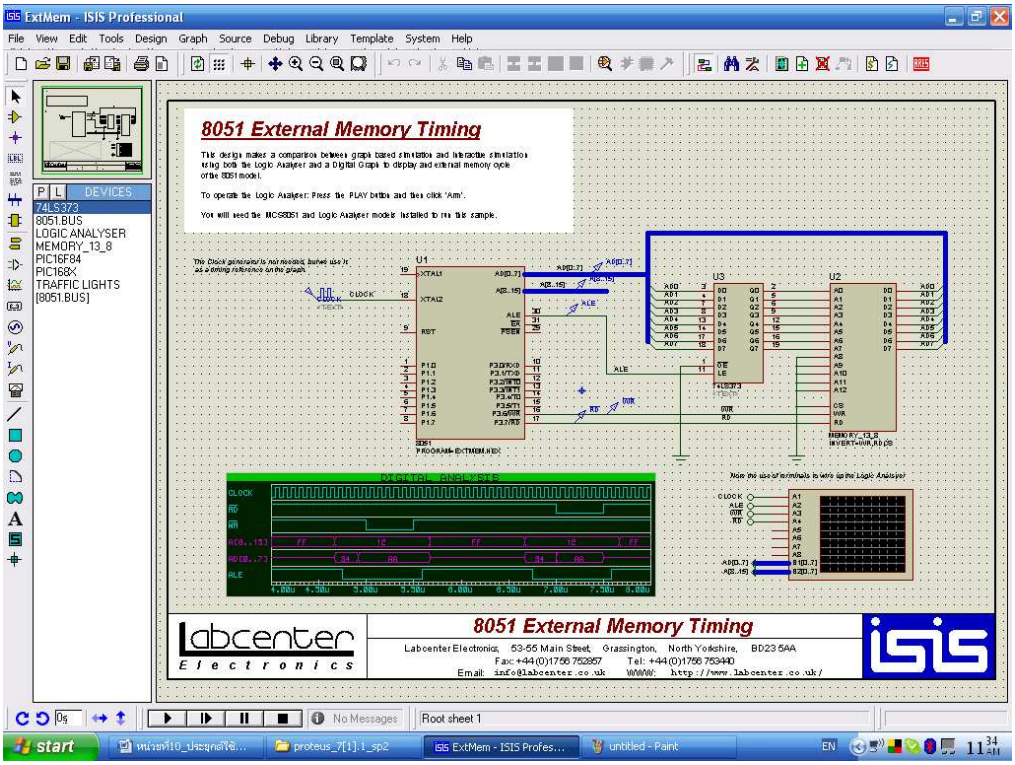

ภาพที่ 3.12 โปรแกรม Proteus จำลองการทำงานของไอซี MCS-51

6.2 อีพรอมอีมูเลเตอร์ (EPROM Emulator)

โครงสร้างวงจรเป็นแบบหน่วยความจำแรมใช้การโหลดข้อมูลผ่านทางพอร์ตขนาน (LPT) หรือพอร์ตอนุกรม (COM x) ของเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ การใช้งานมีขาที่เชื่อมต่อกับบอร์ดทดลอง เพื่อนำข้อมูลของแรมบนอีมูเลเตอร์ ไปแทนการทำงานของหน่วยความจำโปรแกรมในตัวไอซี MCS-51 ข้อดีของการใช้เครื่องอีมูเลเตอร์ คือ การแก้ไขข้อมูลสะดวก รวดเร็ว เนื่องจากใช้หน่วยความจำแรม สามารถโปรแกรม และลบข้อมูลได้ง่าย ส่วนข้อเสียคือมีราคาแพง และมีสัญญาณรบกวน แสดงดังภาพที่ 3.13

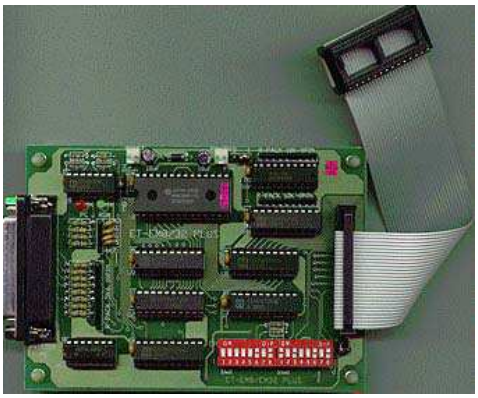

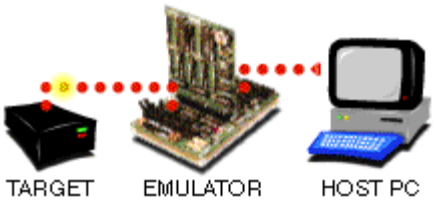

ภาพที่ 3.13 อีพรอมอีมูเลเตอร์

(แหล่งอ้างอิง http://www.etteam.com)

6.3 เครื่องโปรแกรมไอซี (IC Programmer)

เป็นการนำข้อมูลภาษาเครื่องบันทึกลงในตัวไอซีโดยเครื่องโปรแกรม แสดงดังภาพที่ 3.14 หลังจากนั้นนำไอซีที่บันทึกข้อมูลไปทำการทดสอบไอซี MCS-51 ที่มีหน่วยความจำโปรแกรมแบบแฟลช ในการโปรแกรมแต่ละครั้งเครื่องโปรแกรมจะลบ และบันทึกข้อมูลในครั้งเดียวกัน ซึ่งใช้เวลาไม่มาก ส่วนไอซี MCS-51 ที่มีหน่วยความจำแบบ EPROM อาจใช้เวลานานในการลบข้อมูลด้วยแสงอัลตร้าไวโอเลต เพื่อบันทึกข้อมูลใหม่

ภาพที่ 3.14 เครื่องโปรแกรมไอซี MCS-51

6.4 เครื่องโปรแกรมแบบ ISP (In-System Programming)

สามารถโปรแกรมข้อมูลลงในหน่วยความจำโปรแกรมภายในไอซี MCS-51 โดยไม่ต้องถอดไอซีออกจากบอร์ด มีวงจรที่ไม่ซับซ้อน การแก้ไขข้อมูลทำได้สะดวก และรวดเร็ว แสดงดังภาพที่ 3.15

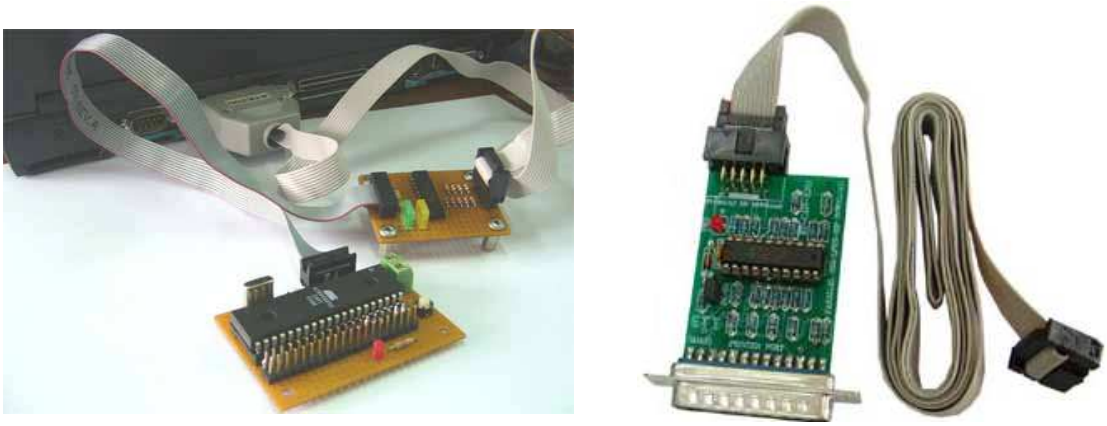

ภาพที่ 3.15 บอร์ดโปรแกรมแบบ ISP

(แหล่งอ้างอิง http://www.etteam.com)

สรุป

ชุดรหัสคำสั่งของ MCS-51 มีทั้งหมด 256 คำสั่ง อยู่ในรูปแบบของเลขฐานสอง ประกอบด้วยคำสั่งขนาด 1 ไบต์จำนวน 139 คำสั่ง คำสั่งขนาด 2 ไบต์จำนวน 92 คำสั่งและ คำสั่งขนาด 3 ไบต์จำนวน 29 คำสั่ง

แอดเดรสซิ่งโหมดคือ คำสั่งในการเข้าถึงข้อมูลในหน่วยความจำตำแหน่งต่างๆ จะสามารถแบ่งการอ้างแอดเดรสของหน่วยความจำออกเป็นแบบต่างๆ ได้ดังนี้

1) การอ้างแอดเดรสของหน่วยความจำแบบทันทีทันใด
2) การอ้างแอดเดรสของหน่วยความจำแบบโดยตรง
3) การอ้างแอดเดรสของหน่วยความจำแบบรีจิสเตอร์
4) การอ้างแอดเดรสของหน่วยความจำแบบโดยอ้อม
5) การอ้างแอดเดรสของหน่วยความจำแบบบิต
6) การอ้างแอดเดรสของหน่วยความจำแบบฐานแอดเดรส

โปรแกรมถูกเก็บไว้ในหน่วยความจำ เป็นรูปแบบของเลขไบนารี่เรียกว่า ภาษาเครื่อง เป็นภาษาที่คอมพิวเตอร์เข้าใจได้ และเปลี่ยนรูปแบบของภาษาเครื่อง ให้อยู่ในรูปแบบของเลขฐานสิบหก เช่น คำสั่งขนาด 8 บิต 11101011B เขียนได้เป็น EBH แต่เป็นการเข้าใจได้ยาก ดังนั้นจึงมีการใช้สัญลักษณ์ ที่เรียกว่า นีโมนิค เพื่อแทนความหมายของคำสั่ง เช่น MOV A, #67H โปรแกรมที่เขียนด้วยรหัส นีโมนิคเรียกว่าภาษาแอสเซมบลี และก่อนให้ไมโครคอนโทรลเลอร์ทำงานตามโปรแกรมภาษาแอสเซมบลีได้ ต้องเปลี่ยนให้เป็นภาษาเครื่องก่อน เรียกว่าการแอสเซมเบลอร์ หลังการแอสเซมเบลอร์จะได้ LISTING FILE และ HEX FILE

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาไอซีไมโครคอนโทรลเลอร์

1) โปรแกรมซิมูเลเตอร์ เป็นโปรแกรมสร้างบนคอมพิวเตอร์ เพื่อเป็นการจำลองการทำงานของ ส่วนต่างๆภายในตัวไอซี

2) อีพรอม อีมูเลเตอร์เป็นการนำเอาข้อมูลมาทำการบันทึกลงในไอซีหน่วยความจำของเครื่องอีมูเลเตอร์แทน ซึ่งจะมีโครงสร้างวงจรเป็นแบบหน่วยความจำประเภทแรม

3) เครื่องโปรแกรมตัวไอซี เป็นการนำเอาโปรแกรมที่เขียนเสร็จแล้วมาทำการแปลงไฟล์ให้เป็นข้อมูลเลขฐานสิบหก หลังจากนั้นก็จะนำไปอัดลงในตัวไอซีโดยใช้เครื่องโปรแกรม

4) เครื่องโปรแกรมแบบ ISP สามารถทำการโปรแกรมข้อมูลลงในหน่วยความจำโปรแกรมได้โดยตรง โดยไม่ต้องถอดตัวไอซีไมโครคอนโทรลเลอร์ออกจากบอร์ด